

Такі підходи допоможуть підвищити рівень готовності поліцейських до ефективної дії в екстремальних ситуаціях та забезпечити безпеку як для поліцейських, так і для громади. Тому дані дослідження потребують більшого розкриття даного питання в подальших дослідженнях.

Список бібліографічних посилань

1. Закон України «Про Національну поліцію» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> [Електронний ресурс]. – Режим доступу
2. Напрямки вдосконалення службової підготовки працівників національної поліції України - Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України: зб. наук. пр. 2019
3. Удосконалення системи професійної підготовки в системі МВС України Власенко - І. В., Котелюх М. О., Осятинський С. - Шляхи покращення системи професійної підготовки правоохоронців до дій в екстремальних умовах : зб. матеріалів міжнародної наук.-практ. конф. (м. Харків, 18 груд. 2015 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2015. – 168 с.

Отримано 10.05.2023

УДК 351.74(477):796.015.132](075)

ШЕВЧЕНКО Т. Г.,

старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ;
 <https://orcid.org/0000-0003-2800-4567>;

СИЗИХІН С. В.,

старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ;
 <https://orcid.org/0000-0002-0910-1268>

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTІ ФІЗИЧНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРАВООХОРОНЦІВ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ У РІЗНИХ УМОВАХ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З АКЦЕНТОВАНИМ ВИКОРИСТАННЯМ ТРЕНУВАЛЬНИХ ПЕТЕЛЬ TRX

Аналізуючи відгуки на випускників закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання (вищих військових навчальних закладів) інституцій сектору безпеки і оборони України із правоохоронними функціями – доцільним є модернізація робочих програм навчальних дисциплін блоку фізичної та спеціальної фізичної підготовки. Це сприятиме більш ефективному та збалансованому формуванню професійних компетентностей у представників досліджуваної категорії.

Ключові слова: компетентності, критерії, показники, правоохоронці, рівні, система TRX, тренувальні петлі, фізична готовність, фізичне виховання, фітнес-технології.

Постановка проблеми. Враховуючи реалії сьогодення фізична підготовка курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання (вищих військових навчальних закладів) інституцій сектору безпеки і оборони України (СБОУ) є інтегральним показником сформованості їхньої готовності до виконання завдань за призначенням на первинних офіцерських посадах. Це підтверджено низкою наукових досліджень провідних учених і практиків: С. Банаха, В. Бондаренка, М. Боровика, А. Забори, І. Ковальова, О. Моргунова, А. Турчинова, О. Хацаюка, В. Шемчука, О. Яреценка та інших учених і практиків.

Постійне підвищення вимог до рівня професійної підготовленості правоохоронців, потребує необхідності забезпечення їхньої фізичної підготовленості – складової бойової готовності структурних підрозділів (частин та підрозділів) інституцій СБОУ. Необхідно підкреслити, що кожен правоохоронець несе особисту відповідальність за свій рівень професійної підготовленості та повинен вживати заходів, щодо підвищення рівня індивідуальної фізичної підготовленості та раціонального використання часу для занять фізичною підготовкою і спортом. У свою чергу пошук новітніх засобів фізичної підготовки, уніфікація форм фізичної підготовки майбутніх офіцерів-правоохоронців на сьогодні є важливим практичним завданням.

Дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт: кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3 Харківського національного університету внутрішніх справ, кафедри вогневої та спеціальної підготовки факультету службово-бойової діяльності НГУ Київського інституту Національної гвардії України, а також профільних кафедр закладів вищої освіти України відповідно до договорів про міжкафедральну співпрацю (ініціативний науковий проєкт «Military TRX»).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальні питання аналітико-оцінного підходу щодо визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності розкриті у наукових працях: О. Хацаюка, А. Вороніна, О. Кравченко [1], В. Шемчука [2], Ю. Самсонова, С. Ільченка, О. Маркова, Н. Партико, С. Бородіна, К. Дяченка, Б. Кушнарєва [3], А. Турчинова, О. Хацаюка, С. Кулібаби, К. Задорожного, М. Богданова, В. Волянського [4] та інших учених і практиків.

Аналізуючи змістові характеристики наукових праць перелічених вище учених і практиків, доцільно констатувати, що окремі методики (способи) визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності можуть бути адаптовані до умов підготовки офіцерських кадрів для потреб інституцій сектору безпеки і оборони України.

Мета статті. Головною метою дослідження є визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до виконання завдань за призначенням у різних умовах службово-бойової діяльності із акцентованим використанням тренувальних петель TRX.

В процесі дослідно-аналітичної роботи були використані наступні методи: аксіоматичні, історичні і логічні, ідеалізації, сходження від конкретного, формалізації тощо.

Виклад основного матеріалу. Надалі нами здійснено аналіз сучасних наукових підходів, які стосуються визначення необхідного діагностичного

інструментарію. Система міжнародних стандартів ISO визначає критерій, як – «міра відображення цілісності властивостей об'єкта, що забезпечує його існування; методологічний інструментарій управління якістю освіти; ідеал, що відображає вищий, довершений рівень досліджуваного явища; засіб вибору або виміру альтернатив». У свою чергу, показник – це конкретний вимірник критерію, що робить його доступним для спостереження, обліку та фіксування.

Сучасні педагогічні уявлення під поняттям критерій розуміють об'єктивну ознаку, за допомогою якої здійснюється порівняльна оцінка досліджуваного процесу (явища), а також ступеню його прояву у представників досліджуваних категорій, або сукупність певних якостей явища, що відображають його сутнісні та змістові характеристики, тому підлягають якісній оцінці (О. Хохліна [5], С. Іванова [6], В. Тернопільська, О. Дерев'янка [7] та інші учені і практики: В. Багрий, І. Бобренко Г. Блеч, І. Гладченко, С. Трикоз, О. Чеботарьова).

Підсумовуючи результати аналізу наукових праць перелічених вище учених і практиків доцільно констатувати, що якісна характеристика критерію залежить безпосередньо від об'єкта дослідження. У свою чергу, моніторинг необхідно розглядати, як методологічний інструментарій управління якістю освітнього процесу (системи навчання та виховання).

З огляду на вище викладене вважаємо, що в процесі аналітично-математичної (статистичної) обробки результатів емпіричного дослідження, а саме під час визначення критеріїв сформованості фізичної готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців в системі індивідуального фізичного тренування (із використанням тренувальних петель TRX) – доцільно використовувати основні компоненти, які використовуються в освітньому процесі здобувачів вищої освіти. Отже, критерій сформованості фізичної готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців – є еталоном для визначення й якісного (достовірного) оцінювання наявного його стану, який є сукупністю ознак для формування висновку щодо рівня відповідності фактичного стану сформованості згаданої вище готовності встановленим вимогам (завданням та функціям покладених на правоохоронців відповідної інституції СБОУ)). Крім цього, відповідно до результатів моніторингу спеціальної науково-методичної літератури [2, 4, 7] можливим є виділення рівнозначних для майбутніх офіцерів досліджуваної категорії критеріїв: когнітивний, діяльнісний, мотиваційний, особистісний.

Важливим є той факт, що відповідний критерій повинен бути оцінений за низкою показників, що збігається із науковими концепціями провідних учених: Г. Білецької, С. Гончаренка, О. Діденка, Б. Максимчука, Н. Петренко, М. Сметанського, В. Шахова, В. Шемчука, В. Ягупова. Необхідно підкреслити, що зміст критерію за своїм об'ємом є більш ширшим, ніж зміст показника, а показник є складовою частиною критерію, тому ступінь прояву, якісна сформованість, визначеність критерію виражається відповідними кількісними показниками.

У подальшому, відповідно до плану емпіричного дослідження нами здійснено визначення основних показників перелічених вище критеріїв. Крім цього, в процесі дослідження нами враховані основні вимоги, які властиві показникам: відповідність та достовірність отриманих результатів процесу (явища), яке підлягало дослідженню і передбачає здійснення оцінювання; тотожність (однозначність)

трактування отриманих показників дослідниками; вибір оптимальної методики (наукового інструментарію), що забезпечує отримання об'єктивних і достовірних (кількісних та якісних) результатів дослідження; відсутність ознак взаємовпливу (із урахуванням відповідних показників); охоплення найбільш важливих (інформативних) та стійких сторін критерію, який розкривається відповідними показниками; надійність та достовірність отриманих результатів дослідження (діагностування) у різних умовах педагогічного експерименту (емпіричного, теоретичного дослідження).

Необхідно підкреслити, що у такому разі відповідні критерії повинні мати однакові (уніфіковані) кількісні та якісні коефіцієнти. Відповідно до вище зазначеного, членами науково-дослідної групи (у розрізі ініціативного наукового проєкту «Military TRX») розроблено змістову таблицю [8 с. 28-30], яка розкриває сутнісні характеристики критеріїв та показників відповідно до тематики теоретичного дослідження. Таким чином, наведені у зазначеній вище таблиці [8 с. 28-30] критерії – забезпечують формування фізичної готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців завдяки використанню відповідної програми індивідуального фізичного тренування, яка передбачає використання сучасних технічних засобів навчання, фітнес технологій, новітнього тренажерного обладнання, зокрема – тренувальних петель TRX.

У подальшому, під час майбутнього педагогічного експерименту нами будуть використані методики діагностики рівня (ступеня) фізичної підготовленості, а також спеціалізовані функціональні комплекси. Необхідно відмітити, що з метою досягнення достатнього рівня фізичної готовності представників досліджуваної категорії нами планується використання наступних методів: рівномірного, сенсорного, інтервального, повторного, змагального, змінного, контрольного, колового, тощо.

У якості засобів, які спрямовані на досягнення мети та завдань майбутнього емпіричного дослідження, членами науково-дослідної групи планується використання: тренувальних петель TRX, спеціальних функціональних комплексів, прикладних фізичних вправ (прийомів), технічних засобів навчання, тренажерів, тощо.

Підсумовуючи вище зазначене, доцільно констатувати, що для будь-якого критерію характерним є наявність показників, які відображають найбільш важливі та інформативні (стійкі) властивості об'єкта, які забезпечують його існування.

У подальшому нами здійснено характеристику рівня фізичної готовності, а також рівня сформованості прикладних рухових навичок представників досліджуваної категорії, що відображає ступінь їхньої готовності до виконання завдань за призначенням. Доцільно підкреслити, що застосування зазначених вище рівнів регламентовано відомчими нормативно-правовими документами.

Крім цього, оцінювання рівня сформованості прикладних рухових навичок майбутніх офіцерів-правоохоронців необхідних для виконання ними завдань за призначенням у різних умовах службово-бойової діяльності здійснюватиметься за 4-х бальною шкалою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

У подальшому нами були визначені відповідні підходи. Вважаємо, що найбільш ефективними та раціональними підходами для досягнення мети та завдань

дослідження у обраному напрямі наукової розвідки (з метою розроблення експериментальної програми індивідуального фізичного тренування) є: системний, структурний, комплексний, діяльнісний, та особистісно-зорієнтований. Перелічені вище підходи сприятимуть вирішенню поставлених перед нами завдань майбутнього педагогічного експерименту.

Важливо відмітити, що на сьогодні в системі професійної освіти майбутніх офіцерів-правоохоронців сформовані основні дидактичні принципи, які відображають специфічні та закономірні особливості їхнього освітнього процесу які забезпечують: єдність наукової та освітньої (навчальної) діяльності, професійної спрямованості, а також мобільності (полікультурності й проблемності). Аналізуючи вище зазначене, вважаємо доцільним використання в системі фізичного виховання (підготовки) майбутніх офіцерів НГУ й інших інституцій СБОУ наступних принципів:

- відповідність змісту фізичної фізичного виховання (підготовки) сучасним, а також очікуваним і прогнозованим тенденціям розвитку фізичного виховання різних груп населення (олімпійського та професійного спорту) та наявного бойового досвіду;

- орієнтованість форм, засобів, методик фізичного виховання (підготовки) на забезпечення необхідного рівня готовності до виконання завдань за призначенням (всебічний розвиток особистості майбутнього офіцера-правоохоронця);

- відповідність рівня фізичної підготовленості (результатів спеціальної фізичної підготовленості) майбутніх офіцерів-правоохоронців вимогам, які висуваються до відповідної сфери професійної діяльності;

4) оптимальне поєднання (комплексність та функціональність) загальних, групових та індивідуальних форм організації системи фізичного виховання (підготовки) майбутніх офіцерів-правоохоронців;

5) раціональне та оптимальне використання педагогічних методик, технологій, програм (педагогічних умов) із технічними засобами навчання на різних етапах багаторічної підготовки майбутніх офіцерів-правоохоронців;

6) забезпечення конкурентоспроможності випускників закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання (вищих військових навчальних закладів) інституцій СБОУ.

Висновки і пропозиції. Таким чином, в результаті дослідно-аналітичної роботи нами визначені критерії, показники та охарактеризовано рівні сформованості фізичної готовності майбутніх офіцерів НГУ (інституцій СБОУ), що забезпечує формування їхньої готовності до виконання завдань за призначенням на первинних офіцерських посадах.

Результати теоретичного дослідження впроваджені у систему фізичного виховання (фізичної та спеціальної фізичної підготовки) майбутніх офіцерів-правоохоронців (курсантів Харківського національного університету внутрішніх справ та курсантів Київського інституту Національної гвардії України). Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають розроблення та апробацію програми індивідуального фізичного тренування майбутніх офіцерів-правоохоронців із використанням тренувальних петель TRX (сучасних фітнес-технологій).

Список бібліографічних посилань

1. Хацаюк О., Воронін А., Кравченко О. Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів НГУ до виконання завдань за призначенням. *Актуальні питання гуманітарних наук*. – № 27 (5). – ДДПУ, 2020. С. 168-177.
2. Шемчук В. Критерії та показники діагностування сформованості професійного мислення у майбутніх молодших спеціалістів – жінок-військовослужбовців ДПСУ. *Молодий вчений*. – № 12 (76). – НЖ «Молодий вчений», 2019. С. 93-99.
3. Самсонов Ю.В., Ільченко С.С., Марков О.В., Партико Н.В., Бородін С.В., Дяченко К.Е. Критерії та рівні сформованості готовності здобувачів вищої освіти, які спеціалізуються в практичній стрільбі до змагальної діяльності. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. – № 2 (146). – НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2022. С. 106-111.
4. Турчинов А., Хацаюк О., Кулібаба С., Задорожний К., Богданов, М., Волянський В. Критерії та рівні сформованості готовності тренерів з одноклубів до побудови тактичних схем ведення двоклубів із супротивником. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. – № 8 (153). – НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2022. С. 98-104.
5. Хохліна О.П. Удосконалення змісту навчання та особливості оцінювання навчальних досягнень учнів допоміжної школи. *Дефектологія*. – № 3 (2). – «Генеза», 2022. С. 214-223.
6. Іванова С.В. Критерії та показники розвитку професійної компетентності вчителів біології в закладах післядипломної педагогічної. *Вісн. Житомирськ. держ. у-ту*. – № 52. – ЖДУ, 2010. С. 152-156.
7. Тернопільська В.І., Дерев'янка О.В. Визначення критеріїв сформованості професійної компетентності майбутніх гірничих інженерів. *Наук. часопис НПУ імені М. П. Драгоманова (серія 5. Педагогічні науки)*. – № 31. – НПУ ім. М.П. Драгоманова 2010. С. 264-267.
8. Титович А., Шемчук В., Хацаюк О. Фізична підготовка майбутніх офіцерів : колек. моногр. London-Chisinau. Dodo Books Indian Ocean Ltd. and OmniScriptum S.R.L. publishing group (ISBN: 978-620-0-64760-3), 2023. 69 с.

Отримано 13.04.2023

